

zal doorbrengen. In den regel echter heeft de Rotterdammer geen tijd om den Schouwburg te frequenteren’.

Een schouwburg in een der buitenwijken?

Hoewel de bevolking van Rotterdam gedurende de gehele 19de eeuw sterk groeide, duurde het tot de laatste decennia van de eeuw dat de stad zich begon uit te breiden buiten de begrenzing van rivier en de oude verdedigingslinie (Coolsingel en Goudsesingel). Zo lag de schouwburg aan de Coolsingel, hoe bizar het in onze oren ook mag klinken, in 1856 nog aan de rand van de stad.

Het theater lag in de tuin achter een woonhuis, zodat het vanaf de Coolsingel bijna niet zichtbaar was. Het woonhuis diende als kasteleinswoning en als koffiekamer. Aan de straatzijde bevond zich bovendien ‘een Raemkozyn voor het geldkantoor’¹⁸⁾. Door een poort kwam men op een open binnenplaats. Dan zag men het gebouw liggen, deels uit steen, deels uit hout opgetrokken. Het was ‘langwerpig vierkant, van vooren met eenig lofwerk versiert’¹⁹⁾. Door drie voordeuren betraden de bezoekers de zaal. In de zaal lag de nadruk op de goedkopere plaatsen. ‘Het parterre telt dertig met groen laken bekleede banken, aan 260 toeschouwers zitplaats biedende; daar achter is, door schotwerk afgesloten, de schellings of staanplaats, zoodat hier de naam van “Paradijs” of “Engelenbak” niet van toepassing is op dit “schellinkje”. Boven deze staanplaats is het amphitheater; terzijde van het parterre, aan elken kant, zijn zes loges, en boven, geheel de zaal rondlopende, is de galerij, of twaalf stuivers plaats.’²⁰⁾

Deze beschrijving werd gedestilleerd uit de opgetogen krantetartikelen die verschenen ter ere van de opening van de eerste echte schouwburg te Rotterdam in 1774. Lange tijd veranderde het gebouw echter nauwelijks: de exploitatie kostte de commissarissen zoveel moeite, dat verbouwingen achterwege bleven. Pas in 1846, toen men de blekerij ‘De Papegaay’, die naast de schouwburg lag, verkocht, kwam er geld vrij voor noodzakelijke verbeteringen. In de eerste plaats was dit het opknappen van de loge van burgemeester en wethouders. En ‘na vele discussies komt het alle de Heeren voor dat de navolgende verbeteringen hoogst doelmatig en nuttig zijn: het hoogen en overdekken der plaats bij wijze van vestibule; het vergrooten der koffy-kamer; één bank van het parterre aan het Amphitheater trekken’. Andere verbouwingsplannen werden in 1848 verworpen, aangezien de kosten ‘aanzienlijk zouden zijn en geen proportioneel voordeel voor ’t oogenblik belooven’.